

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 22. Quid liceat sponsis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

350. §. 4. Si pœna solvenda ab injustè resili-
promissa sit addito juramento, multò magis
ligat etiam secundum plerosque authores,
dicunt tale pactum pœnale esse irritum, uti
probat *Om.* n. 18. quia adjectio talis pœnæ
est Jure naturæ irrita, nec contra bonos mo-
naturales, ergo talis contractus firmatur isto
ramento, uti dictum est l. 3. p. 2. n. 732. E-
trà si jurârint solvere pœnam, etiam si justè
filirent, probabile est non obligari, non ex ju-
tia, quia promissio irritatur per *Cap. Gemma*
neque ex religione, nam cum tale juramentum
fit contra libertatem, quam in Matrimonio
luit esse Christus, videtur esse contra bonos mo-
res, adeoque non acceptari à Deo.

Qui plura volet de pactis dotalibus, et
pœnalibus, consulat *Castrop.* d. 1. pu. 9. &
item *Gob.* à n. 170.

351. Q. 22. Quid liceat sponsis. R. §. 1. *Busenb.*
latus hic n. 57. citans pro se *Sanch. & Dian.* di-
illis non licere tactus impudicos, quia proximi
disponunt ad effusionem seminis, attamen licet
re amplexus & oscula in signum amoris. *Re-*
tus l. 3. p. 1. n. 887. sequens *Sanch. & Bonac.* di-
cit, licere illis tactus pudicos in partibus hu-
nestis, si tantum intendant delectationem senti-
tivam, non autem, si veneream. *Navarr. Sanch.*
l. 9. d. 46. n. 47. *Gob. tr.* 10. n. 670. *Spor.* in
mor. p. 1. tr. 1. c. 6. n. 41. dicunt oscula, am-
plexus, & tactus non nimum ex objecto impu-
dicos, & notabiliter non moventes ad libidi-
nem licere illis, ac cohonestari per sponsales
maximè si fiant ad bonum finem, nempe
conciliandum vel contestandum amorem, et
amisi præter intentionem & sechiso periculo con-

sen-

sensus aut pollutionis, sequeretur commotio
 sensibilis, quia habent jus remotum ad copu-
 lam, ergo etiam ad illos actus, qui sunt remo-
 ta dispositio ad copulam. Addunt aliqui apud
 Mendo diss. 5. nu. 115. quod etiam tenet Gob. n.
 671. in eo casu, quo sponsi essent habendi pro-
 ximum austeris & inurbanis, nisi darent oscu-
 la & amplexus, non fore mortale, quamvis ex
 tali actu praeviderent orituram pollutionem,
 dummodo illa non intendatur, & absit pericu-
 lum consensu, quia tunc sufficiens causa est il-
 la ponendi, quod autem ex illis sequatur pol-
 lutio, putant esse per accidens. E contra Suar.
 de peccat. d. 5. f. 7. n. 12. Less. Henric. Comit. Hurt.
 & alii cum Mendo probabiliter dicunt, ista non
 aliter licere sponsis, quam aliis omnino solutis
 ideo enim non licent solutis, quia illis non licet
 copula, atque etiam sponsis non licet copula,
 ergo nec tactus, oscula, amplexus. Nec refert,
 quod inituri sint Matrimonium, tum, quia
 etiam alii soluti inire possunt, & forte volunt,
 tum maxime, quia Matrimonium necdum est,
 quod solum cohonestat talia in conjugibus, eo
 quod his licita sit copula; sicut enim ex eo,
 quod aliquis eras futurus sit Judex, non ideo
 ipsi licitum est hodie obire munus Judicis, ita
 & hic, & consequenter, sicuti solutis quando-
 que licent oscula non impudica, v. g. propter
 morem patriæ, ita & sponsis licebunt in signum
 mutuae benevolentiae. Quod autem Busenb. di-
 cit, licere illa sponsis, si tantum intendant de-
 lectationem sensitivam, non videtur practice
 probabile, uti dixi l. 3. p. 1. n. 895. & l. 5. n. 106.
 quia ordinariè semper aderit certum periculum

consentiendi in delectationem veneream, quod
simul erit conjuncta.

152. §. 2. Licitum esse sponso delectari de copula
in Matrimonio habenda, docuerunt magistri
apud *Moyan* tr. 3. d. 3. n. 68. Idem dixerunt
qui de delectatione sub conditione, si adesse
Matrimonium, uti refert *Moyan* n. 69. Præterea
Sanch. d. 47. *Dian.* p. 3. tr. 5. ref. 2. *Gob.* n. 67.
Spor. docent, licitum esse sponso, consensum
ipsam copulam ut futuram, talis enim consensu
suis saltem implicitus videtur includi in ipso
contractu Matrimonii: unde etiam licitum esse
dicunt desiderium illius; item, gaudium & delectationem
rationalem de futura copula, quæ
que delectatione capienda, cum enim ex ipso
sponsalibus contractis talis copula & delectatio
aliquando futura sit licita, voluntas videtur
qui intellectum repræsentantem eam ut futuram
licitam, & hoc nihil est aliud, inquit, quam
gaudere, delectari de spe boni futuri, quæ
spes præsens est, & licita. E contra *Suar.* supra
Castrop. *Ovied.* de pecc. contr. 4. n. 50. *Dicastr.* *Moyan*
à n. 88. *Avers.* q. 21. f. 8. §. ult. & alii, melius con-
tradiciunt; quia licet intendat delectationem
tantum spirituales, aderit periculum, vel consensu
sensu in delectationem veneream præsentem
vel desiderii pro præsentem, vel pollutionis, quæ
omnia in sponso sunt peccata mortalia. Deinde
non est in potestate nostra sistere in delectatione
rationali, sed naturaliter simul oritur delectatio
sensitiva, aliæque commotiones pravæ, ut
constat ex dictis l. 3. p. 1. n. 910. in has autem
facillimè consentiet voluntas. Præterea, qui
delectatur copulam ut futuram, ferme necessarium
delectabitur objecto turpi nunc illicito, & nunc
intendit.

intentionaliter presente, uti rectè notant *Carden. & Less.* in auct. v. *Luxuria*, ergo, cum secundum dicta in l. 3. p. 1. n. 892. delectatio etiam merè spiritualis in objecto venereo, licèt præscindatur à commotione spirituum genitalium, semper sit mortale in homine soluto, talis delectatio, vel desiderium copulæ ut futuræ, in praxi non licebit. *Nec refert*, quòd objectum talis delectationis vel desiderii videatur esse licitum, cum sit copula in Matrimonio, nam est licitum conjugato, sed illicitum non conjugato, uti dixi l. 3. p. 2. n. 1025. Deinde quamvis obijceretur copula licita, adhuc manet, quòd delectatio in illa sit inchoatio copulæ, quæ hìc simul est cum commotione spirituum genitalium, & est illicita sponso: Et hinc etiam colligitur, cur fortè delectatio simplex comestionis carniùm in die jejunii non pugnet cum temperantia, uti tenent authores aliqui relati l. 5. n. 81. è contrà delectatio sponsi in copula futura pugnet cum castitate, nam disparitatem dant illi authores, quòd talis delectatio comestionis carniùm non causet effectum oppositum temperantia, quæ adhuc potest continere appetitum intra fines suæ honestatis, oppositum autem est in nostro casu, & ideo ibid. n. 90. dixi, quamvis ex parte objecti alicujus nulla esset malitia, attamen delectationem ex parte sui posse habere malitiam, sic enim solutus peccat mortaliter, si morosè delectetur de copula, quam licitè habent duo conjuges, quamvis copula illa conjugum sit objectum in se omnino licitum.

Obji. Sponsus licitè desiderat Matrimonium, & licitè delectatur in illo tanquam objecto honesto, ergo etiam licitè desiderat & delectatur

in copula, quæ est finis & usus licitus Matrimo-
nii. R. Idem argumentum valet de omni etiam
soluto non sponso, itaque n. conseq. nam de-
siderando Matrimonium, & se delectando in
honestate, etiam desiderat & se delectat in statu
in quo licita erit copula, jam tamen illicitum
ipsi desiderium vel delectatio immediatè de illa
copula, cum hæc sit objectum jam ipsi illicitum.

Inst. Saltem sponsus volens Matrimonium
potest etiam efficaciter velle copulam suo tem-
pore futuram, dummodo jam non delectetur
ea, certum enim videtur posse aliquem efficaci-
ter velle aliquod objectum, quamvis in eo
delectetur, reus enim agnoscens se justè conde-
natum, potest efficaciter velle patibulum
quamvis in eo non delectetur. R. Hoc specula-
tivè tantum dici in materia luxuriæ, nam mo-
raliter impossibile est, quin simul delectetur
copula intentionaliter præsentem: sed casu datur
adhuc dico illicitè nunc velle eam immediatè
in se, quia est objectum, jam ipsi turpe & illicitum,
non aliter, ac cuicumque alteri homini
luto; non item patibulum, suppositâ conde-
natione justâ.

153. §. 3. Quamvis sustineretur, quòd delectatio
rationalis, vel desiderium rationale copulæ
futuræ licita esset sponso, tamen id sustineri non
posset de delectatione vel desiderio appetitus
sensitivi, & disparitatem dat *Sanch.* in decal. l. 1.
c. 2. à n. 33. quia quamvis utraque sit de eodem
objecto, tamen delectatio voluntatis sequitur
cognitionem intellectus; delectatio appetitus
sensitivi sequitur imaginationem phantasie
jam verò intellectus videtur posse illam copu-
lam proponere nunc sub conditione licitam, v.

si esset conjux, si esset status Matrimonii, ergo voluntas videtur per desiderium, vel per delectationem simpliciter tendere in eam, ut propositam sub tali conditione, per quam separatur ab omni malitia: è contrà, phantasia non potest apponere ullam conditionem, tum, quia in omni conditionali est quædam illatio, v. g. *si est homo, est animal*, nam æquivalet huic, *est homo, ergo est animal*, hoc autem non convenit phantasiæ, tum etiam, quia in ejusmodi conditionalibus est præcisio unius rationis ab alia, si enim quis appetat copulam cum aliqua, si esset sua uxor, hoc ipso, quod non sit uxor, & sit appetitus copulæ, debet ratio copulæ præscindi à ratione malitiæ, hoc autem non convenit phantasiæ, ergo delectatio appetitûs sensitivi non potest ferri in copulam sub conditione aliqua licita, ergo hoc ipso, quod nunc adsit delectatio appetitûs sensitivi, sic fertur in copulam absolute, quæ nunc est illicita.

Obji. Ergo etiam peccabit, qui delectationem appetitûs sensitivi habet in his objectis, v. g. si laicus imaginetur se Sacerdotem esse, & audire confessiones, si privatus imaginetur se esse Judicem, & aliquem justè condemnare ad mortem &c. deficiente enim conditione sacerdotii & potestatis publicæ hæc objecta sunt mala. R. negando seq. quia aliqua sunt, quæ specialem habent turpitudinem, si appetitus per delectationem sensitivam in ea feratur, talia sunt copula, vindicta, fraus & similia, sive est illicitum delectari de his per appetitum sensitivum, quando conditio non subest; è contrà alia sunt, quæ secundum se non important turpitudinem, sed potiùs sonant bonum, & de his etiam sensitivè delecta-

delectari, quamvis non subfit conditio, non censetur malum, tale quid est audire confessiones, esse Judicem &c. ratio à priori est, quia pro his objicitur aliqua ratio communis abstrahens à licito & illicito, in aliis non item.

154. §. 4. Etiam in sententia eorum, qui dicunt sponsis licita esse aliqua, quæ non licent solum tenendum est ea non esse licita sponsis inter consanguineis, aut aliter impeditis, uti nec illis, qui sub aliqua conditione iniverunt sponsalia, quia dispensatione non obtentâ aut conditione non impletâ, necdum sunt absolutè & simpliciter sponsalia, ergo necdum est hoc, per quod authores illi dicunt talia cohonestari. *Sanch. l. 5. d. 5. n. 38. & 40. Avers. supra, Gob. 672. Spor. n. 180. & 262.*

155. §. 5. Si sponsus vel sponsa peccet contra eamdem in sponsalibus datam, dixi l. 6. p. 2. n. 107. probabile esse, quòd non ideo contrahatur species malitiæ contra justitiam: & hoc etiam absolutè tenent *Avers. q. 8. f. 14. Matr. n. 73. Kirn. n. 184.* Oppositum tamen dixi etiam esse probabile, quod cum multis tenet *Kugler p. 2. n. 24.* quamvis in rigore non sit adulterium, cum non sit violatio tori sui vel alieni. Addidi n. 107. probabilius videri, quòd accedat species incestus, si sponsus cognoscat sororem suæ sponsæ. An autem peccet sponsus, si cum sponsa in peccato mortali constituta contrahat Matrimonium, dixi l.

6. p. 1. n. 147.